

ΟΡΘΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΕΠΕΙΓΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ &
ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΥΓΙΕΙΝΗΣ & ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ Μ.Υ.
ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Αθήνα 26 / 7 /2018
Αριθ.Πρωτ.Δ1γ/Γ.Π οικ.58468

Ταχ. Δ/νση : Αριστοτέλους 17
Ταχ. Κώδικας : 10433 Αθήνα
FAX : 2132161907
Πληροφορίες : Τμήματα Γ, Δ
Τηλέφωνο 2132161340-41-42-43-46

ΠΡΟΣ :

Όλες τις Περιφέρειες της Χώρας
1.Γρ. κ.κ.Περιφερειάρχων
2. Δ/νσεις Δημόσιας Υγείας
(έδρα Περιφέρειας)
3.Δ/νσεις Δημόσιας Υγείας και
Κοινωνικής Μέριμνας
Τμήματα Υγειονομικού ελέγχου &
Περιβαλλοντικής Υγιεινής όλων των Π.Ε
4.Δ/νσεις Υγειονομικού Ελέγχου
& Περιβαλλοντικής Υγιεινής ΠΕ
Αττικής
Τμήματα Υγειονομικού &
Περιβαλλοντικού ελέγχου Π.Ε

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ: Λήψη μέτρων διασφάλισης της Δημόσιας Υγείας σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών όπως οι πυρκαγιές

ΣΧΕΤ: 1) Η αρ. 47829/2017(ΦΕΚ2161/τΒ) Υγειονομική Διάταξη «Υγειονομικού όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας επιχειρήσεων τροφίμων/ποτών και άλλες διατάξεις»
2) Η με αρ. πρωτ. Υ1γ/Γ.Π/οικ.9420/19-1-2012(ΑΔΑ: ΒΟΧΒΘ-ΝΞΨ) Εγκύκλιος του Υπουργείου Υγείας με θέμα «Παροχή συσσιτίων και τροφίμων – Αρωγή στις κοινωνικά ασθενέστερες ομάδες»
3) Η Γ1δ/Γ.Π.οικ.67322/19-9-2017 (ΦΕΚ3282/τ.β/2017) ΚΥΑ «Ποιότητα νερού ανθρώπινης κατανάλωσης σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις της Οδηγίας 98/83/ΕΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 3ης Νοεμβρίου 1998 όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία (ΕΕ) 2015/1787 (L260, 7-10-2015
4) Η Δ1(δ)/Γ.Π.οικ16518/ 27-2-2018 Εγκύκλιος μας περί «Παρακολούθηση ποιότητας νερού ανθρώπινης κατανάλωσης»

Με αφορμή την κατάσταση έκτακτης ανάγκης που δημιουργήθηκε από τις πυρκαγιές της 23-7-2018 και για λόγους διασφάλισης της Δημόσιας Υγείας, επισημαίνονται τα εξής:

A. Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί στη διασφάλιση της **ποιότητας των τροφίμων** με τα οποία σιτίζονται οι πληγέντες, οι οποίοι είναι ήδη καταπονημένοι και επιπλέον λόγω των συνθηκών διαβίωσής τους, ελλοχεύει αυξημένος κίνδυνος τροφιμογενών και άλλων λοιμώξεων.

Λόγω των εκτεταμένων καταστροφών καθώς και της διακοπής του ηλεκτρικού ρεύματος, θεωρείται επιβεβλημένο να ενημερωθεί το κοινό για το σωστό και υγιεινό χειρισμό και συντήρηση των τροφίμων.

Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη διατροφή των πληγέντων στους οποίους διανέμονται τρόφιμα, τα οποία προσφέρουν διάφορες κοινωνικές οργανώσεις, φορείς ή επιχειρήσεις τροφίμων, σε ότι αφορά τις συνθήκες παρασκευής, μεταφοράς, συντήρησης, στον τρόπο διανομής και κυρίως την ποιότητα κατά τον χρόνο διανομής.

Επισημαίνεται ότι η ασφάλεια των τροφίμων σε όλες τις φάσεις της αλυσίδας παραγωγής τους (πρώτες ύλες, παρασκευή, διατήρηση, διακίνηση, μεταφορά, αποθήκευση, διανομή κ.λ.π.), καθώς και η **προσωπική υγιεινή των χειριστών των τροφίμων** αποτελούν πρωταρχικής σημασίας παράγοντες ώστε να αποφευχθούν ενδεχόμενοι κίνδυνοι δημόσιας υγείας.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στον έλεγχο των τροφίμων κυρίως στις περιπτώσεις που γίνεται **μαζική προετοιμασία** και ιδιαίτερα όταν πρόκειται για **τρόφιμα ευαλλοιώτα**.

Προσοχή επίσης θα πρέπει να δοθεί στις περιπτώσεις όπου διανέμονται στους πληγέντες **τυποποιημένα τρόφιμα**. Θα πρέπει αυτά να διακινούνται με ασφάλεια και να αποθηκεύονται μέχρι την διανομή τους σε χώρους με απόλυτη τάξη, καθαριότητα και με συνθήκες συντήρησης τέτοιες ώστε να αποφεύγονται τυχόν αλλοιώσεις ή επιμολύνσεις τους.

Απαιτείται **εντατικοποίηση των ελέγχων** που διενεργούν οι αρμόδιες υπηρεσίες σε όλες τις φάσεις της αλυσίδας παραγωγής των τροφίμων, οι οποίοι θα πρέπει να είναι ενδεδειγμένοι και να καλύπτουν όχι μόνο την παρασκευή αλλά και την μεταφορά, προσωρινή αποθήκευση μέχρι την παράδοσή τους στους πληγέντες.

Ενδεικτικά σημειώνουμε ότι:

Αν διαπιστωθεί οποιαδήποτε αλλοίωση στην οσμή, τη γεύση, το χρώμα και την υφή των τροφίμων πρέπει οπωσδήποτε να απορριφθούν, μαγειρεμένα ή όχι.

- Να αποφεύγεται η παραμονή των τροφίμων εκτός ψυγείου.
- Τα προμαγειρεμένα τρόφιμα πρέπει να καταναλώνονται μετά την ολοκλήρωση του μαγειρέματός τους.
- Να ελέγχεται πάντοτε η ημερομηνία λήξης στα συσκευασμένα τρόφιμα.
- Το έτοιμο φαγητό πρέπει να καταναλώνεται αμέσως μετά την διανομή του.

- Τα περισσεύματα φαγητού να πετάγονται στα απορρίμματα.
- Τα φρούτα και τα λαχανικά να πλένονται πολύ καλά πριν καταναλωθούν.
- Προσοχή στο γάλα, στα γιαούρτια, στα τυροκομικά προϊόντα, στα σάντουιτς και στα γλυκά. Να διατηρούνται εντός ψυγείου.
- Κονσέρβες φουσκωμένες, σκουριασμένες ή κτυπημένες να πετάγονται αμέσως.
- Να τηρούνται οι κανόνες ατομικής υγιεινής

Β. Επίσης ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί και στις εγκαταστάσεις των ξενοδοχειακών μονάδων, οι οποίες θα φιλοξενήσουν πληγέντες.

Ιδιαίτερη σχολαστικότητα απαιτείται στον έλεγχο που αφορά:

- Συστήματα κλιματισμού και αερισμού
- Πόσιμο νερό και ειδικότερα στο νερό που διατίθεται για ανθρώπινη κατανάλωση εντός των εγκαταστάσεων.
- Αποχωρητήρια, διαχείριση λυμάτων και υγρών αποβλήτων
- Διαχείριση απορριμμάτων
- Προσωπικό (κανόνες ατομικής υγιεινής)
- Ποιότητα των τροφίμων

Γ. Επειδή υπάρχει μεγάλη πιθανότητα πρόκλησης μηχανικών βλαβών στο δίκτυο ύδρευσης και εισόδου σ' αυτό ξένων υλών (π.χ. αιωρούμενα σωματίδια, χώματα, λάσπες κ.λ.π.), που είναι δυνατόν να υποβαθμίσουν την ποιότητα του πόσιμου νερού, θα πρέπει να διενεργηθεί αμέσως **υγειονομικός έλεγχος** λειτουργίας των συστημάτων ύδρευσης (γεώτρηση ή πηγή υδροληψίας, δεξαμενές, εγκαταστάσεις, δίκτυο διανομής). Συγκεκριμένα θα πρέπει να διερευνηθεί η πιθανότητα ή η δημιουργία οποιασδήποτε **διαρροής** (θραύση σωλήνων, εμπόδια στη ροή, κ.λ.π.) που μπορεί να δημιουργήσει πρόβλημα υγιεινότητας του πόσιμου νερού όπως:

Ι. Σε περίπτωση διαπίστωσης βλαβών στο δίκτυο ύδρευσης θα πρέπει:

- ❖ να διενεργηθεί άμεσα λεπτομερής **υγειονομική αναγνώριση** και διερεύνηση των αιτιών του προβλήματος καθώς και **εργαστηριακός έλεγχος** (микροβιολογικές και φυσικοχημικές παράμετροι) μετά από κατάλληλη δειγματοληψία. Τα δείγματα νερού θα πρέπει να ληφθούν από **κρίσιμα σημεία** του δικτύου ύδρευσης, όπως στις γεωτρήσεις ή πηγές υδροληψίας, δεξαμενές τροφοδοσίας νερού, και σε διάφορα σημεία του δικτύου, κυρίως όμως ανάντη και κατάντη του σημείου βλάβης του αγωγού ύδρευσης.
- ❖ εφόσον υφίστανται βάσιμες ενδείξεις υπέρβασης τιμών ποιοτικών παραμέτρων του πόσιμου νερού θα πρέπει σε συνεργασία με τους υπευθύνους ύδρευσης να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα προστασίας της Δημόσιας Υγείας:

1. διακοπή της υδροδότησης μέχρι την αποκατάσταση των προβλημάτων και την εξασφάλιση των ποιοτικών παραμέτρων εντός των ορίων της κείμενης νομοθεσίας με παράλληλη ενημέρωση των κατοίκων και λήψη μέτρων αντιμετώπισης της προσωρινής διακοπής της υδροδότησης των κατοίκων της περιοχής (τροφοδοσία με κατάλληλης ποιότητας πόσιμο νερό λ.χ. εμφιαλωμένα, μεταφορά με βυτία)

2. σύμφωνα και με τις οδηγίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας μετά από κάθε επισκευή σε **τμήμα αγωγού** να γίνεται **υπερχλωρίωση** με διάλυμα χλωρίου υψηλής συγκέντρωσης και αντίστοιχο χρόνο παραμονής

3. μετά τον εντοπισμό του προβλήματος και την αντιμετώπισή του (αποκατάσταση της βλάβης του δικτύου, λήψη μέτρων προστασίας της πηγής κ.λ.π.), εφόσον το πρόβλημα είναι γενικευμένο, να εφαρμοσθεί το μέτρο της **υπερχλωρίωσης της δεξαμενής υδροδότησης και όλου του μήκους του συστήματος ύδρευσης** με διάλυμα χλωρίου υψηλής συγκέντρωσης και αντίστοιχο χρόνο παραμονής, το οποίο στη συνέχεια θα **απορριφθεί** και μετά να ξεκινήσει η επαναλειτουργία του δικτύου.

- ❖ εάν έχουν εμφανισθεί κρούσματα γαστρεντερίτιδας να διερευνηθεί η συσχέτιση της εμφάνισης των κρουσμάτων γαστρεντερίτιδας με την πρόκληση βλαβών και την εκτέλεση έργων στο δίκτυο ύδρευσης της πόλης.

II. Εφ' όσον διαπιστώνεται με συνεχείς ελέγχους ότι δεν υπάρχουν βλάβες στο δίκτυο και εισροή ξένων σωμάτων, ουσιών κ.λ.π, θα πρέπει οι υπεύθυνοι ύδρευσης και οι υγειονομικές αρχές να βρίσκονται σε **επαγρύπνηση** και οι δειγματοληπτικοί και εργαστηριακοί έλεγχοι του νερού σε κρίσιμα σημεία του δικτύου ύδρευσης να είναι συστηματικοί, οι τιμές του **υπολειμματικού χλωρίου** να ελέγχονται συστηματικά και να **αυξηθεί η συχνότητα παρακολούθησης** και άλλων ποιοτικών παραμέτρων του πόσιμου νερού κατά την κρίση της Δ/σης Υγείας.

Δ. Δεδομένου ότι εξαιτίας των πυρκαγιών η κατάσταση του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος εκτιμάται ως επιβεβαρυμένη, θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα προστασίας του πληθυσμού ως εξής:

i. Άτομα αυξημένου κινδύνου και συγκεκριμένα:

- Άτομα με αναπνευστικές και καρδιαγγειακές παθήσεις
- Παιδιά
- Άτομα άνω των 65 ετών:

Θα πρέπει να αποφύγουν κάθε σωματική άσκηση και έντονη δραστηριότητα σε εξωτερικούς χώρους, ενώ συνιστάται και η αποφυγή παραμονής σε εξωτερικούς χώρους, ιδιαίτερα σε περιοχές με αυξημένη κυκλοφορία.

- Άτομα με άσθμα μπορεί να χρειαστούν πιο συχνά εισπνοές ανακουφιστικού φαρμάκου, ενώ σε περίπτωση επιμονής συμπτωμάτων συνιστάται επικοινωνία με τον θεράποντα ιατρό.

ii. **Στο γενικό πληθυσμό**, συνιστάται η αποφυγή κάθε σωματικής άσκησης σε εξωτερικούς χώρους, αλλά και ο περιορισμός του χρόνου παραμονής στο εξωτερικό περιβάλλον, ιδιαίτερα σε περιοχές με αυξημένη κυκλοφορία. Κατά την παραμονή σε εσωτερικούς χώρους, συνιστάται να διατηρούνται πόρτες, μπαλκονόπορτες και παράθυρα κλειστά.

Ε. Διαχείριση αμιάντου κατά την αποκατάσταση των ζημιών των κατοικιών

Αρκετές κατοικίες στις πληγείσες περιοχές είναι πιθανόν, λόγω της χρονολογίας κατασκευής τους, να αποτελούνται και από υλικά τα οποία περιέχουν αμιάντο (μόνωση, κεραμίδια, πόρτες, καπνοδόχοι, φούρνοι, τοίχοι κ.α.).

Ο αμιάντος αποτελεί υλικό το οποίο δεν δημιουργεί προβλήματα στην υγεία όταν είναι σταθερά συνδεδεμένος σε τελικά προϊόντα όπως τοίχους, πλακάκια και σωλήνες, εφόσον δεν καταστρέφεται ή υφίσταται καταπονήσεις και φθορές. Σύμφωνα όμως με αποτελέσματα επιστημονικών ερευνών μπορεί να δημιουργηθούν προβλήματα στην υγεία από την εισπνοή ινών αμιάντου κατά τις εργασίες κοπής, αντικατάστασης, απομάκρυνσης και κατεδάφισης υλικών που περιέχουν αμιάντο

Για το λόγο αυτό, όπου, κατά τις εργασίες αποκατάστασης των ζημιών στις πληγείσες περιοχές, απαιτηθούν εργασίες (κοπής, αποξήλωσης κλπ) σε υλικά που περιέχουν αμιάντο, η εκτέλεση των εργασιών αφαίρεσης αμιάντου πρέπει να πραγματοποιείται από εξειδικευμένες για την εργασία αυτή εταιρείες που διαθέτουν ειδική άδεια από το Υπουργείο Εργασίας (άρθρο 14 του ΠΔ 212/2006 –ΦΕΚ 212/Α/9.10.2006)

Στ. Οδηγίες για την προστασία της υγείας των κατοίκων κατά την επιστροφή τους σε κατοικίες που κρίθηκαν κατάλληλες

Η τέφρα στις καμένες περιοχές μπορεί να είναι επικίνδυνη λόγω της φύσης των απανθρακωμένων υλικών. Οι οσμές καπνού μπορεί να παραμείνουν στην περιοχή για αρκετό χρονικό διάστημα. Για το λόγο αυτό δίδονται οι ακόλουθες Οδηγίες:

1. Καθαρισμός κατοικιών μετά από πυρκαγιά
 - Θα πρέπει να τηρούνται οι οδηγίες στα προϊόντα καθαρισμού, να γίνεται χρήση ειδών ατομικής προστασίας (γάντια, μάσκα, προστατευτικά γυαλιά) και παιδιά και κατοικίδια να κρατηθούν μακριά.

- Θα πρέπει να βεβαιώνεται ότι υπάρχει επαρκής αερισμός/ εξαερισμός στον χώρο.
- 2. Συνιστάται :**
- Να λαμβάνονται προφυλάξεις για να αποτρέπεται η είσοδος της τέφρας στα σπίτια
 - Να κρατούνται τα παράθυρα και οι πόρτες κλειστά.
 - Οι κάτοικοι να παραμένουν στο εσωτερικό του σπιτιού τους, όσο το δυνατόν περισσότερο μέχρι να γίνουν οι καθαρισμοί των εξωτερικών χώρων
 - Να περιορίζεται ο εξωτερικός χρόνος των παιδιών και των κατοικίδιων ζώων.
 - Να λαμβάνεται μέριμνα, ώστε να μη μεταφέρεται η τέφρα εντός του σπιτιού.
 - Να μην χρησιμοποιούνται φυσητήρες φύλλων για την απομάκρυνση της τέφρας ή των φύλλων και να και να αποφεύγεται η ανάδευση της τέφρας στον αέρα.
 - Κατά προτίμηση αλλαγή των φίλτρων αέρα στις μονάδες θέρμανσης και ψύξης.
 - Οι κάτοικοι να μην εργάζονται στον κήπο, εάν όμως αυτό είναι αδύνατον, να είναι εφοδιασμένοι με γάντια, μάσκα και να φορούν μπλούζες με μακριά μανίκια, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η εισπνεόμενη ποσότητα τέφρας και σκόνης
 - Άτομα με προβλήματα υγείας ή/και που λαμβάνουν φαρμακευτική αγωγή να επικοινωνήσουν με τον προσωπικό τους γιατρό.

Πρόσθετες συμβουλές μπορεί να αναζητηθούν στο συνημμένο στην παρούσα εγκύκλιο Παράρτημα

Ενημερώνουμε ότι το **Ε.Κ.ΕΠ.Υ.** (Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας) και το **ΚΕΕΛΠΝΟ** (Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων) βρίσκονται σε **εικοσιτετράωρη επιχειρησιακή ετοιμότητα**, στα τηλέφωνα επικοινωνίας: ΕΚΕΠΥ -210 68 22 445, ΚΕΕΛΠΝΟ – 210 52 12 000.

Τέλος υπενθυμίζουμε ότι η υγειονομική επιτήρηση θα πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή και με πνεύμα καλής συνεργασίας με τις συναρμόδιες υπηρεσίες, με απώτερο σκοπό τη διασφάλιση της Δημόσιας Υγείας.

Η υπηρεσία μας βρίσκεται σε 24ωρη ετοιμότητα να συνδράμει σε οτιδήποτε χρειασθεί.

Συνημμένα:1 Παράρτημα με Οδηγίες

**Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ**

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΑΣΚΟΖΟΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1 Υπουργείο Εσωτερικών

Δ/ση Οργάνωσης και Λειτουργίας ΟΤΑ
Σταδίου 27, Αθήνα ΤΚ 10183

2. Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας

Ευαγγελιστρίας 2, 105 63 Αθήνα

3. Όλες τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας

Υπόψη κ.κ. Συντονιστών

4. ΚΕΕΛΠΝΟ

α. Γραφείο Προέδρου

Αγράφων 3-5, 15123 Μαρούσι

β. ΚΕΔΥ

Α. Φλέμινγκ 34, 16672 ΒΑΡΗ

5. ΕΚΕΠΥ

6. Υγειονομικές Περιφέρειες της Χώρας

Γρ. κκ. Διοικητών

(με την παράκληση να ενημερωθούν όλες
Τις Μονάδες Υγείας ευθύνης τους)

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

1. Γρ. κ. Υπουργού Υγείας
2. Γρ. κ. Γενικού Γραμματέα
3. Γρ. κ. Γεν. Γραμ. Δημόσιας Υγείας
4. Γρ. κ. Γενικής Διευθύντριας Δημόσιας Υγείας & Ποιότητας Ζωής
5. Δ/ση Δημόσιας Υγείας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΙΣ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ
ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ

ΒΗΜΑ 1: ΦΡΟΝΤΙΣΤΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΑΣ

Οι καταστροφές μπορούν να προκαλέσουν σωματικές και ψυχολογικές αντιδράσεις, επηρεάζοντας ή αλλοιώνοντας την «συνήθη» μας συμπεριφορά για ένα διάστημα. Αμέσως μετά από μία καταστροφή οι άνθρωποι μπορεί να νιώθουν σοκαρισμένοι και ανακουφισμένοι που κατάφεραν να επιβιώσουν. Είναι λοιπόν σημαντικό να φροντίσετε τον εαυτό σας και την οικογένειά σας, στις μέρες και εβδομάδες που θα ακολουθήσουν.

Δώστε ιδιαίτερη προσοχή στις αντιδράσεις των παιδιών, τα οποία στην πραγματικότητα χρειάζονται υποστήριξη.

ΒΗΜΑ 2: ΜΠΑΙΝΟΝΤΑΣ ΞΑΝΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

Εάν είχατε αναγκαστεί να εγκαταλείψετε το σπίτι σας εξαιτίας της καταστροφής, το να είστε καλά προετοιμασμένοι και να κινηθείτε προσεκτικά, θα σας βοηθήσει να παραμείνετε υγιείς και να αποφύγετε τραυματισμούς όταν ξαναμπείτε στο σπίτι σας.

- **Μείνετε έξω από κτίρια που έχουν υποστεί ζημιές:** επιστρέψτε όταν οι αρχές πουν ότι είναι ασφαλές. Μείνετε συντονισμένοι στον τοπικό σας ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό.
- **Συγκεντρώστε αντικείμενα που μπορεί να χρειαστείτε, όπως:**
 - ✓ Φακό που λειτουργεί με μπαταρίες (όχι εύφλεκτο)
 - ✓ Κυτίο πρώτων βοηθειών (σε περίπτωση τραυματισμού)
 - ✓ Εργαλεία
 - ✓ Πόσιμο νερό
 - ✓ Σακούλες απορριμμάτων
 - ✓ Κράνος και γάντια
 - ✓ Μπότες ή παπούτσια με σκληρή σόλα
 - ✓ Εάν το σπίτι σας έχει πλημμυρίσει, φέρτε μεγάλα κοντέινερ για να πλύνετε ρούχα και σκεπάσματα και σχοινιά για να τα απλώσετε να στεγνώσουν
 - ✓ Κάδους, σφουγγαρίστρες και σφουγγάρια
 - ✓ Χλωρίνη
- **Πριν μπειτε μέσα, περπατήστε προσεκτικά γύρω από το εξωτερικό του σπιτιού και ελέγξτε για ενδείξεις ζημιάς ή κινδύνου.**
- **Ελέγξτε για πιθανές ζημιές στα ηλεκτρικά.** Εάν δείτε σπίθες ή σπασμένα ή φθαρμένα καλώδια, ή εάν μυρίσετε καμένες μονώσεις, κλείστε το γενικό διακόπτη-εάν διαπιστώσετε ότι είναι ασφαλές να το κάνετε. Εάν πρέπει να πατήσετε πάνω σε νερό για να φτάσετε το γενικό διακόπτη, μην το κάνετε-καλέστε έναν ηλεκτρολόγο ή τον πάροχο ηλεκτρικής ενέργειας για συμβουλές.
- **Ελέγξτε για πιθανές ζημιές στο δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης.** Εάν υποπτεύεστε ότι σωλήνες αποχέτευσης έχουν υποστεί ζημιές μέσα στην κατοικία σας, αποφύγετε να χρησιμοποιήσετε τις τουαλέτες και καλέστε έναν υδραυλικό (εάν η ζημιά είναι έξω από το σπίτι, ίσως χρειαστεί να καλέσετε την εταιρία). Εάν σωλήνες νερού έχουν υποστεί ζημιές,

επικοινωνήστε με τον υπεύθυνο ύδρευσης και αποφύγετε να χρησιμοποιήσετε νερό από τη βρύση.

- **Ελέγξτε για ζώα.** Μικρά ζώα που έχουν εγκαταλείψει τη στέγη τους λόγω πλημμύρας ή πυρκαγιάς μπορεί να αναζητήσουν καταφύγιο στο δικό σας. Ανοίξτε με προσοχή ντουλάπες και συρτάρια.
- **Απολυμάνετε το στάσιμο νερό.** Εάν το σπίτι σας έχει πλημμυρίσει, είναι σημαντικό να απολυμάνετε όλα τα στάσιμα νερά στο σπίτι, συμπεριλαμβανομένου του υπογείου, χρησιμοποιώντας χλωρίνη. Επαναλάβετε κάθε τέσσερις έως πέντε μέρες για όσο διάστημα το νερό παραμένει.

ΒΗΜΑ 3: ΤΡΟΦΙΜΑ, ΝΕΡΟ, ΦΑΡΜΑΚΑ,

Κατανάλωση τροφίμων

- Τα τρόφιμα που έχουν παραμείνει στις κατοικίες που επλήγησαν από την πυρκαγιά, είναι πιθανό να μην είναι κατάλληλα για κατανάλωση, λόγω μόλυνσης τους από τη ζέστη και τον καπνό. **Εάν υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία για την ποιότητα του τροφίμου είναι προτιμότερο να μην το καταναλώσετε και να το πετάξετε.**
- Εάν το ψυγείο σας ήταν εκτός ρεύματος ή είστε αβέβαιοι για το εάν υπήρχε διακοπή ρεύματος απορρίψτε όλα τα τρόφιμα που είναι εντός αυτού. Το ίδιο ισχύει και για τα κατεψυγμένα τρόφιμα. Απορρίψτε όλες τις τροφές που έχουν αποψυχθεί, έχουν ιδιαίτερη οσμή ή αλλοιωμένο χρώμα.
- Για τα κονσερβοποιημένα τρόφιμα, αυτά θα πρέπει να απορριφθούν εάν η συσκευασία είναι διογκωμένη, χτυπημένη ή σκουριασμένη. Οι κονσέρβες που βρίσκονται σε καλή κατάσταση θα πρέπει να πλυθούν εξωτερικά σε περίπτωση που έχουν εκτεθεί σε καπνό.
- Τα γυάλινα βάζα που περιέχουν τρόφιμα θα πρέπει επίσης να ελεγχθούν καθώς είναι πιθανό λόγω της αυξημένης θερμοκρασίας να έχουν σπάσει, και κομμάτια γυαλιού να βρίσκονται εντός του τροφίμου.

Κατανάλωση νερού

- Η κατανάλωση νερού από το δίκτυο παροχής μπορεί να μην είναι ασφαλής. Μην καταναλώνετε νερό από το δίκτυο ύδρευσης μέχρι οι αρμόδιες αρχές να επιβεβαιώσουν την καταλληλότητά του. Καταναλώνετε μόνο εμφιαλωμένο νερό.

Χρήση φαρμάκων

- Εάν τα φάρμακα σας έχουν εκτεθεί σε υψηλή θερμοκρασία, καπνό ή νερό είναι πιθανό να είναι ακατάλληλα για χρήση. Συστήνεται να έρθετε σε επικοινωνία με τον γιατρό ή τον φαρμακοποιό σας. Εάν πρέπει να απορρίψετε φάρμακα παρακαλούμε να τα απορρίψετε στους ειδικούς κάδους που διαθέτουν τα φαρμακεία.

ΒΗΜΑ 4: ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΠΥΡΚΑΓΙΑ

Ακολουθήστε προσεκτικά τις οδηγίες στα προϊόντα καθαρισμού, **φορέστε είδη ατομικής προστασίας (γάντια, μάσκα, προστατευτικά γυαλιά) και κρατήστε παιδιά και κατοικίδια μακριά.**

Βεβαιωθείτε ότι υπάρχει **επαρκής αερισμός/ εξαερισμός στον χώρο.**

Μερικές πρόσθετες συμβουλές:

- **Καπνός, οσμές, αιθάλη/στάχτη:** Οι οσμές καπνού μπορεί να διαρκέσουν καιρό και να χρειαστεί να καθαρίσετε το σπίτι σας πολλές φορές. Δοκιμάστε να τοποθετήσετε μικρά πιατάκια με ξύδι στο σπίτι, για να απορροφήσουν τις οσμές

- **Γενική καθαριότητα:** Σκουπίστε τις επιφάνειες με υγρό και στεγνό πανί. Αλλάξτε και καθαρίστε όλα τα φίλτρα των συστημάτων θέρμανσης και κλιματισμού. Σφραγίστε το δωμάτιο που καθαρίζετε με φύλλα πλαστικού για να αποφύγετε την εξάπλωση αιθάλης και στάχτης σε ολόκληρο το σπίτι.
- **Τοίχοι:** Πλύνετε τους με άφθονο νερό και σαπούνι, αφήνοντας τις οροφές τελευταίες. Οι ταπετσαρίες συνήθως χρειάζονται ολική αφαίρεση και αντικατάσταση.
- **Στρώματα και μαξιλάρια:** συνήθως χρειάζονται αντικατάσταση. Εάν πρέπει να χρησιμοποιηθούν προσωρινά, αερίστε τα επαρκώς στον ήλιο και τυλίξτε τα με πλαστικό κάλυμμα πριν την χρήση.
- **Επικίνδυνα υλικά:** Πετάξτε επικίνδυνα υλικά όπως π.χ. διαλύτες, χημικά για οικιακή χρήση ή χρήση στον κήπο, που έχουν εμποτιστεί με νερό κατά τη διάρκεια της κατάσβεσης. **Προσοχή – να φοράτε προστατευτικό ρουχισμό, γάντια και προστατευτικά γυαλιά κατά την επαφή σας με επικίνδυνα υλικά**